

Chapter: 1 to 5 & 1 to 3

प्र.१ (अ) दिलेल्या पर्यायांपैकी योग्य पर्याय निवडून लिहा.

(3)

- 1) सोहगौडा ताम्रपटावरील लेखाच्या सुरुवातीस जी चिन्हे आहेत त्यातील ..... तसेच पर्वत ही चिन्हे आहेत नाण्यांवरही आढळतात.
अ. पारासहित असलेला वृक्ष   ब. वन   क. सोहगौडा   ड. कोरीव लेख
- 2) नॅथानिएल वॉलिक हे ..... वनस्पतीशास्त्रज्ञ 'इंडियन म्युझियमचे' संस्थापक आणि पहिले संग्रहपाल होते.
अ. इंग्लंड   ब. डॅनिश   क. स्कॉटिश   ड. डच
- 3) अश्मयुगीन काळातील ..... अनेक देशांमध्ये आढळून येतात.
अ. दगडचित्रे   ब. गुहाचित्रे   क. परंपरा   ड. संस्कृती

(ब) पुढीलपैकी प्रत्येक गटातील चुकीची जोडी ओळखून लिहा.

(3)

- 1)

i.	काझीरांगा राष्ट्रीय उद्यान - 1985
ii.	सुंदरबन राष्ट्रीय उद्यान - 1980
iii.	राष्ट्रीय उद्यान - 2005
iv.	कांचनगंगा राष्ट्रीय उद्यान - 2016
- 2)

i.	जॉर्ज विल्हेम फ्रेडरिक हेगेल - रिझन इन हिस्टरी
ii.	लिओपोल्ड व्हॉन रॉके - द थिअरी ऑफ प्रॅक्टिस ऑफ हिस्टरी
iii.	हिरोडोटस - द हिस्टरीज्
iv.	कार्ल मार्क्स - डिसकोर्स ऑन द मेथड
- 3)

	वर्तमानपत्र	मुद्दे
i.	प्रभाकर	- फ्रेंच राज्यक्रांती
ii.	इंदूप्रकाश	- विधवा विवाहाचा पुरस्कार
iii.	दीनबंधू	- टेलिग्राफची माहिती
iv.	केसरी	- सामाजिक आणि राजकीय समस्या दर्शविल्या

प्र.२ (अ) दिलेली संकल्पनाचित्रे पूर्ण करा. (कोणतीही दोन)

(4)

- 1)

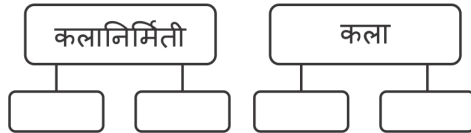
	वर्तमानपत्रे	आकाशवाणी	दूरदर्शन
--	--------------	----------	----------

सुरुवात / पार्श्वभूमी	जेम्स ऑगस्टस हिकी यांनी २९ जानेवारी १७८० रोजी कलकत्ता जनरल अँडव्हर्टायझर 'किंवा बेंगॉल गॅझेट' या नावाचे वर्तमानपत्र सुरू केले. हे भारतातील पहिले इंग्रजी वर्तमानपत्र आहे	१९२४ मध्ये 'इंडियन ब्रॉडकास्टिंग कंपनी' या नावाने दर दिवशी कार्यक्रमचे प्रसारण करणारे एक खाजगी रेडियो केंद्र सुरू झाले.	
माहितीचे / कार्यक्रमांचे स्वरूप	बातम्या, अग्रलेख, लोकांची मते, जाहिराती रंजक व अन्य पूरक मजकूर		जागतिक घडामोडी, संगीत तसेच पर्यावरण, ऐतिहासिक स्थान व खेळ याबाबतची माहिती
कार्ये			i. मनोरंजन ii. शिक्षण iii. सामाजिक जागृती

2)

3)

(ब) टीपा लिहा. (कोणतीही दोन)

(4)

- 1) राष्ट्रवादी इतिहासलेखन
- 2) लोकशिल्पकला याविषयी माहिती लिहा.
- 3) अँनल्स प्रणाली

प्र.३ पुढील विधाने सकारण स्पष्ट करा. (कोणतीही दोन)

(4)

- 1) भारतीय कलांचे सादरीकरण अधिक समृद्ध होत आहे.
- 2) तंत्रज्ञानाचा इतिहास अभ्यासावा लागतो.
- 3) प्रादेशिक इतिहासलेखनाला चालना मिळाली.

4) वर्तमानपत्र हे शिक्षण आणि माहितीचे महत्त्वपूर्ण माध्यम आहे.

प्र.४ दिलेल्या उताऱ्याचे वाचन करून खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

(4)

प्र.४ प्राच्यवादी इतिहासलेखन : युरोपमधील अभ्यासकांमध्ये पूर्वेकडील संस्कृती आणि देश यांच्याबद्दल कुतूहल जागृत झालेले होते. त्याबद्दल आदर, कौतुक असलेले काही अभ्यासक त्यांच्यामध्ये होते. त्यांना प्राच्यवादी म्हटले जाते. प्राच्यवादी अभ्यासकांनी संस्कृत आणि युरोपीय भाषांमधील साधर्म्याचा अभ्यास केला. वैदिक वाङ्मय आणि संस्कृत साहित्याचा अभ्यास करण्यावर प्राच्यवादी विद्वानांचा भर होता. त्यातून या भाषांची जननी असणारी एक प्राचीन इंडो-युरोपीय भाषा होती, अशी कल्पना मांडली गेली. इसवी सन १७८४ मध्ये सर विल्यम जोन्स यांनी कोलकाता येथे एशियाटिक सोसायटीची स्थापना केली. त्याद्वारे प्राचीन भारतीय वाङ्मय आणि इतिहास यांच्या अभ्यासास चालना मिळाली. प्राच्यवादी अभ्यासकांमध्ये फ्रेडरिक मॅक्सम्युलर या जर्मन अभ्यासकाचा प्रामुख्याने उल्लेख करायला हवा. त्याच्या दृष्टीने संस्कृत भाषा ही इंडो-युरोपीय भाषागटातील अतिप्राचीन शाखा होती. संस्कृत साहित्यात त्याला विशेष रस होता. त्याने 'हितोपदेश' या संस्कृत ग्रंथाचा जर्मन भाषेत अनुवाद केला.

(4)

- प्राच्यवाद्यांनी कशाचा अभ्यास केला?
- एका प्राच्यवादी इतिहासकाराचे नाव सांगा.
- कोलकातामधील एशियाटिक सोसायटीची माहिती द्या.

प्र.५ पुढील प्रश्नांची सविस्तर उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन)

(6)

- कलाशैली म्हणजे काय ?
- प्रसारमाध्यमांची आवश्यकता थोडक्यात लिहा ?
- मार्क्सवादी इतिहासलेखन म्हणजे काय ?
- पुढील विषयांच्या संशोधनात इतिहासाची संशोधन पद्धती कशी उपयुक्त ठरेल ते स्पष्ट करा.

राज्यशास्त्र

प्र.६ दिलेल्या पर्यायांपैकी योग्य पर्याय लिहा.

(2)

- महाराष्ट्रात स्थानिक शासनसंस्थांमध्ये महिलांसाठी ..... जागा राखीव ठेवण्यात आलेल्या आहेत.
अ. २५%   ब. ३०%   क. ४०%   ड. ५०%
- जस्टीस पार्टी या ब्राह्मणोत्तर चळवळीचे रुपांतर ..... या राजकीय पक्षात झाले.
अ. आसामगण परिषद   ब. शिवसेना
क. द्रविड मुनेत्र कळघम   ड. जम्मू आणि काश्मीर नॅशनल कॉन्फरस

प्र.७ पुढील विधाने चूक की बरोबर ते सकारण स्पष्ट करा. (कोणत्याही दोन)

(4)

- निवडणूक आयोग निवडणूकीदरम्यान आचारसंहिता लागू करते.
- राजकीय पक्ष हे सामाजिक संघटनाच असतात.
- भारतीय लोकशाही जगातील सर्वात मोठी लोकशाही मानली जाते.

प्र.८ (अ) पुढील संकल्पना स्पष्ट करा. (कोणतीही एक)

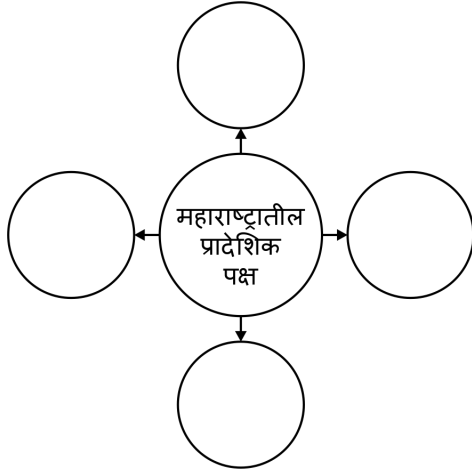
(2)

- भारतीय जनता पक्ष
- घरगुती हिंसाचारापासून महिलांच्या संरक्षणासाठी कायद्याचे स्पष्टीकरण?

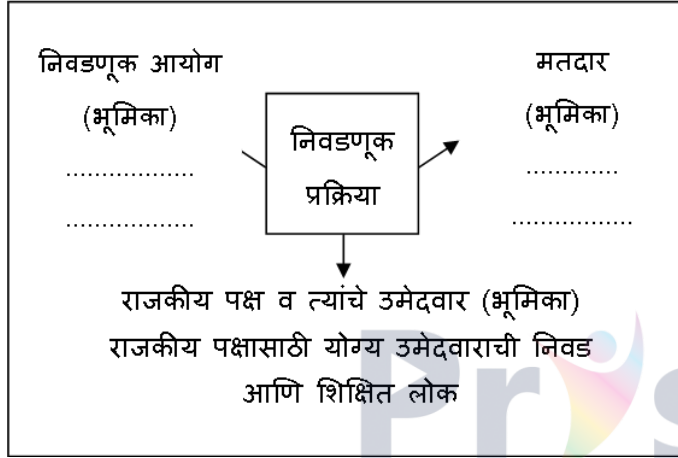
(ब) दिलेली संकल्पनाचित्रे पूर्ण करा. (कोणतीही एक)

(2)

1)

2)

प्र.९ पुढील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतीही एक)

(2)

- 1) प्रतिनिधित्व म्हणजे काय ?
- 2) राजकीय पक्षांची ठळक वैशिष्ट्ये लिहा.